

*Огризко Л.**

УКРАЇНА В ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ТРИКУТНИКУ «США-РОСІЯ-КИТАЙ»

Очевидним постулатом є те, що з формуванням нового світоустрою першочерговим завданням для будь-якої держави є визначення свого місця і ролі в ньому. На жаль, Україна за майже 20 років своєї незалежності, так і не окреслила власні пріоритети в новій міжнародній системі і практично зарекомендувала себе як сіра, буферна зона.

Сучасні тенденції світової політики демонструють пересунення важелів політичної сили в азіатський регіон. Фактично, Азія розставляє основні акценти в нинішній глобальній системі міжнародних відносин.

В даній роботі міститься спроба змалювати геополітичне полотно трикутника «США – Китай – Росія», який безперечно торкається сучасного становища України у світі та в перспективі може повністю його визначати.

Зі стрімким розвитком глобалізаційних процесів останніх десятиліть, досить закрита державна структура Китаю почала поступово змінювати алгоритми своєї діяльності і відкриватися світу. Це стосується, зокрема, економічної, військової, космічної, інформаційної та політичної сфер. Підготувавши необхідну матеріально-економічну базу, Китай досягнув тієї точки біфуркації, за якої його керівництво впевнено висуває гегемоністичні амбіції не лише в регіональному, але й і в глобальному вимірах.

Активізація КНР в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, що проявляється, серед іншого, в посиленні участі в північно-корейському ядерному питанні та в підтримці Ірану (зокрема, і в ядерному секторі) частково витісняє США з регіону та кардинально суперечить американським геополітичним намірам.

Помітним є також збільшення ефективності роботи в рамках Шанхайської організації співпраці, внаслідок того, що як Росія, так і Китай розглядають дану організацію у якості інструменту впливу в середньоазійському регіоні. Найяскравіше це проявляється в енергетичній сфері: КНР вже протягом багатьох років працює у напрямку перетворення країн Середньої Азії у свій сировинний придаток, чому передувала успішно проведена аналогічна стратегія у малорозвинутих країн Південно-Східної Азії. Саме це перехоплення потужних нафтогазових шляхів та їх фінансування, що історично вважалося цариною російського ресурсного експансіонізму, не може не зачіпати стратегічних інтересів РФ.

Ще одним каменем спотикання між КНР та РФ є безконтрольна міграція вздовж спільних кордонів, і пов'язана з цим залежність від Китаю прикордонних територій Росії.

Що стосується США, то події 11 вересня 2001 року внесли істотні зміни в американську доктрину зовнішньої політики: спостерігається зміщення акцентів з боротьби проти «стратегічних ворогів» на окреслення «вісі зла» і застосування по відношенню до неї превентивної стратегії в рамках концепції самооборони. Під цим приводом, в таких регіонах

* студентка 3 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Суботін А.А.

як Близький Схід, Центральна, Південно-Східна та Північно-Східна Азія помітно збільшилася американська присутність. Користуючись, так званим, вакуумом сили в азіатському регіоні, що утворився після ліквідації двополярного світоустрою, США сподіваються заповнити його і таким чином остаточно утвердитися в якості глобального гегемона.

Тим самим, США фактично втручаються в локальну систему і претендують на зміцнення своїх позицій в регіоні, який вважають сферою свого впливу щонайменше ще два світових гравці – КНР та РФ. Тим не менше, більшу загрозу практично в усіх сферах представляє саме КНР, тому зближення з Росією – більш ймовірне.

На жаль, саме за таких умов Україна – держава з унікальним геополітичним розташуванням – стає жертвою тектонічних зрушень світової системи. Сполучені Штати розуміють, що єдиним стримуючим фактором КНР може бути лише загроза відновлення колишньої могутності СРСР в подібній Росії. Відповідно, постає необхідність певним чином сприяти Російській Федерації у досягненні такого стану. Саме в цьому ключовому моменті і стає потрібна Україна. Якщо керуватися словами американського політолога Збігнева Бжезінського, без включення України в безпосередню сферу впливу Кремля, сильної Росії бути не може.

Наразі складається таке враження, наче весь дискурс на тему зовнішньополітичної орієнтації України заморожений, і західне співтовариство на чолі зі Сполученими Штатами Америки делегувало відання даним питанням нашому Північному сусіду.

Для України це означає продовження споконвічної традиції виступати в ролі розмінної карти, яку можна перекидати з європейського цивілізаційного виміру в азіатський і навпаки. Остання «здача» нашої держави стає все більш очевидною на прикладі останніх років: відсторонена участь іноземних спостерігачів на виборах 2010 року (на відміну від 2004 р.); лояльне ставлення до нового українського керівництва з його чітко вираженим проросійським спрямуванням; приїзд делегації Північноатлантичного альянсу в Москву для обговорення «стурбованості Росії по розширенню НАТО»; останні події навколо російського Чорноморського флоту в Севастополі та інші.

Література

1. Maoz Z. Paths to Conflict. – Boulder: Westview Press, 1982. – 201 p.
2. Батюк В.И. Политика США в меняющемся мире. – М.: Наука, 2004. – 330с.
3. China's National Weekly English News Review // Government documents – [Електронний ресурс] – Режим доступу – http://www.bjreview.com.cn/document/node_10104.htm
4. Міжнародний центр перспективних досліджень, Інститут світової політики. Нова зовнішня політика України – Погляди аналітиків, Київ, 2010.